

Mezinárodní evropská konference o sociální ekonomice a podnikání

Ve dnech 16. - 18. dubna 2009 se v Praze uskutečnila Mezinárodní evropská konference o sociální ekonomice a podnikání. Zúčastnilo se okolo 230 odborníků, představitelů sdružení, organizací, škol i vládních a politických představitelů, kteří zastupují více jak 8 % ekonomiky v EU, vytvářejí miliony pracovních míst a pokrývají výrobou a službami řadu oblastí, které vybočují z globální ekonomiky a přispívají k sociální kohezi, tlumí důsledky sociálních dopadů moderního obchodu a hospodářství.

Úvodního plenárního jednání se zúčastnila řada čelných osobností v čele s předsedou Poslanecké sněmovny PČR Miroslavem Vlčkem a místopředsedou vlády Petrem Nečasem, dále ministři Cyril Svoboda a Michael Kocáb, velvyslankyně Švédského království C. von Heidenstam. Celému jednání prvního dne byl přítomen eurokomisař Vladimír Špidla.

Z JEDNOTLIVÝCH VYSTOUPENÍ...

VLADIMÍR ŠPIDLA, Evropský komisař pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti

„Sociální podnikání hraje v současné době klíčovou úlohu. Je třeba zmínit, že tento sektor je mimořádně důležitý z hlediska zaměstnanosti. Představuje 10 procent všech podniků v EU, což činí 2 miliony firem a 6 procent všech pracovních míst,“ uvedl Špidla. Jak dále řekl, malé a střední podniky podporují udržitelný hospodářský model. Evropská komise přikládá rozvoji sociální politiky uvnitř EU velký význam a poskytuje mu značnou podporu. „Sociální podnikání jako takové není ve všech zemích formálně (právně) uznáváno, ve skutečnosti ale existuje všude,“ řekl. Komise v současné době pracuje na politických dokumentech, které by měly mimo jiné zdůraznit význam všech forem podnikání pro hospodářský růst a zaměstnanost. „To vychází i z podnětů z Vaší strany. Ve spojení s národními a statistickými úřady na této problematice pracujeme s cílem posunout ji vpřed,“ dodal mimo jiné.

CYRIL SVOBODA, ministr pro místní rozvoj ČR

„Pro místní a regionální rozvoj je významný jeden z principů, na jejichž základě pracují podniky sociální ekonomiky. Je to mobilizace prostředků ve prospěch služeb orientovaných na trvalý rozvoj a služeb zabezpečovaných ve veřejném zájmu.

Model sociální ekonomiky představuje alternativu vůči koncentraci kapitálu, jehož přemíra zahlcuje náš život a zároveň tento kapitál není schopen pružně reagovat na specifické místní a regionální podmínky.

Akteři, kteří zabezpečují sociální model podnikání v regionech, umožňují svým přístupem řešení potřeb i znevýhodněných osob a to na základě hodnot solidarity. To umožňuje vytváření skutečného sociálního modelu, který respektuje i zakladatelské hodnoty Evropské unie.

Principy fungování podniků sociální ekonomiky s orientací na spojování zájmů svých členů se zájmy veřejnosti a jejich autonomie řízení a nezávislost ve vztahu k veřejné správě respektují i jeden z klíčových faktorů rozvoje na místní a regionální úrovni. Tím je rozvíjení aktivity vycházející z podnětů občanů, příslušné obce nebo regionu či jejich zájmových sdružení.

Podniky sociální ekonomiky přispívají k sociální a územní soudržnosti, protože k jejich hlavním charakteristikám patří i to, že jsou pro určité území jedinečné a také nemohou být přemístitelné.“

PETR NEČAS, místopředseda vlády ČR

„Tradiční rozdělení naší společnosti na sféru ziskovou, neziskovou a veřejnosprávní nám doposud neposkytovalo přesnější podnět k přemýšlení o možnostech využití výhod nabízených modelem sociální ekonomiky a přeneseně sociálním podnikáním, přestože toto téma je již několik let podrobeno široké odborné diskusi, na které se aktivně podílíme. V minulém programovacím období bylo prostřednictvím iniciativy EQUAL, spolufinancované Evropským sociálním

ložily první návrhy na možné varianty pokračování procesu implementace sociálního podnikání. Na základě odborné diskuze a reflexí těchto návrhů dospělo Ministerstvo práce a sociálních věcí k rozhodnutí podpořit rozvoj nových podnikatelských subjektů sociální ekonomiky prostřednictvím provázaných přímých finančních podpor, globálních grantů, Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost Evropského sociálního fondu a Integrovaného operačního programu Evropského fondu pro regionální rozvoj.“

JAN WIESNER, předseda SČMVD

„Zdrojem a kořeny sociální ekonomiky je a bude občanská společnost, vztahy mezi lidmi, kteří jsou v sociálním podnikání nadřazeni nad kapitálem a ziskem. Družstva jsou a budou vždy příkladem takového typu.“

JIŘÍ HERYNEK, předseda VDI Ergotep

Předseda VDI Ergotep představil družstvo a příklad jeho přístupu ke zdravotně postiženým pracovníkům. „V současné době zaměstnáváme 123 pracovníků, z toho 119 je se zdravotním postižením. Vlastní doprava umožňuje dopravit lidi do práce až z okruhu 20 kilometrů. Pro podporu svých integračních aktivit nehledali sponzora, ale partnera. „Partnerství pro sociální podnik má velký význam,“ upřesnil. Jak dále informoval, největším partnerem družstva Ergotep je Poštovní spořitelna. Nezačínáme od pracovních míst pro postižené, ale od projektů. Společně jsme vytvořili mnoho projektů, které v důsledku vedou k navyšování zaměstnanosti a začleňování pracovních postižených do práce, individuálně podle jejich osobních možností, systematicky podporujeme růst jejich kvalifikace,“ dodal.

Při přípravě celé akce jsme vyšli z obsahu předchozích akcí podobného typu. Celkově jsme se v kontrastu ke konferenci ve Strasburgu v listopadu 2008 při koncipování témat, skladbě pozvaných účastníků z tuzemska i ze zahraničí zaměřili na praxi, na infrastrukturu - tedy podporu, nástroje a financování sociální ekonomiky, na regionální rozvoj a rozměr. Tomu byla přizpůsobena dílčí témata, projednáváná ve společném jednání i v sekcích. Jako červená nit se všemi tématy prolínala současná hospodářská krize, její dopad na společnost, oslabené skupiny, také na znevýhodněné.

Z jednání workshopů i z plenárního jednání druhého dne vyplynula řada závěrů v obecné i konkrétnější rovině, která budou v následujícím období využita jako opora - argument při prosazování zájmů družstev vůči legislativě a státní správě. Při formulaci závěrů, které se samozřejmě nemohly soustředit jen na naše tuzemské zájmy, jsme se snažili pokrýt všechny oblasti, ať již souvisejí s integrací znevýhodněných či regionálními zájmy.

Z prvních ohlasů ze zahraničí i z navazujících jednání obdobných mezinárodních konferencí v Praze (flexicurita, sociální služby, příprava k summitu o zaměstnanosti) je zřetelně cítit, že se nám podařilo téma sociální ekonomiky a roli družstev jako jejích nositelů dostat do širšího povědomí.

Většina českých představitelů v rozhovorech pro novináře a pro živé reportáže na ČT 24 překvapivě zasvěceně podpořila naši snahu. Závěry, dokumenty, foto a video dokumentace je k dispozici zájemcům na stránkách www.seconference.cz.

Klíčem k pochopení podstaty sociální ekonomiky a podnikání je porozumět jejich hodnotovému žebříčku, prosazujícímu více společný než individuální zájem. Zaměření více na lokální a regionální trh, na vztahy k potřebným a znevýhodněným, zdaleka ne jen zdravotně postiženým, na udržitelný rozvoj „života v krajině“. Tedy na dosažení rovnováhy, která je narušena současnou krizí, o níž byla řeč v mnoha příspěvcích a vystoupeních.

O co více mluvíme o demokracii, pluralitě, sociálních jistotách, integraci a sociální kohezi, o to více skutečnými činy a jednáním vyvoláváme nerovnováhu. Lapidárně řečeno - chceme více brát než dávat. Z mnoha příspěvků i z diskuse vyplynuly závěry, podle nichž probíhající krize je v zásadě důsledkem této nerovnováhy - finanční krize je jen tím ledovcem, který prorazil plášť škuneru.

A protože nenazýváme věci pravými jmény a chováme se pokrytecky, dopouštíme se základní chyby: neřešíme příčiny, ale následky.

Sociální družstvo či podnik vyžaduje stejně profesionální přístup, management, konkurenceschopnost jeho produkce nebo služeb, odlišuje se nejen pořadím hodnot, ale i vyšší kreativitou, vztahem k okolí, partnerům a místu, regionu. Dobrým jménem respektem mezi partnery i úřady, které nelze ocenit penězi, a kterému se říká sociální kapitál. Sociální družstvo nebo podnik není automaticky totéž, co integrační podnik zaměstnávající například zdravotně postižené nebo chráněná dílna. Například zaměstnanec klasické chráněné pracovní dílny (nejedná-li se o sociálně pracovní terapii, s níž je často zaměňována) může být pouhým „konzumentem“ práce a doprovodných služeb, člen družstva či zaměstnanec sociálního podniku (firmy) se dostává na vyšší úroveň - je „účastníkem“ podnikání (ať již právně nebo jen vztahem k práci a k podnikání „své firmy“). Hovoříme-li s představiteli našich družstev, s překvapením se navzájem ujišťujeme, že drtivá většina našich VDI

(i mnoha dalších družstev) tyto znaky splňuje, pouze je „neprodává“ a nezdůrazňuje. Do jaké míry je to výhoda či nevýhoda, o tom diskutujeme už dlouhou dobu.

Nelze očekávat, že by poměrně technicky náročná akce, jakou byla konference připravovaná dlouhé měsíce, přinesla konkrétním družstvům okamžitý prospěch. Rozhodně však přispěla ke zviditelnění nejen sociální ekonomiky a družstevnictví, ale i vlivu, který sehrává svaz nejen v tuzemském, ale i v mezinárodním měřítku. V neposlední řadě posílila pozici svazu jako zástupce družstev.

VDI, ostatní zaměstnavatelé OZP a další družstva respektující ve své praktické práci většinu principů sociální ekonomiky jsou příliš malým a nevýznamným segmentem národní i evropské globální ekonomiky, který nemůže být nikdy prioritou politickou ani hospodářskou. Sociální ekonomika, které jsme součástí, ať si to přiznáváme či nikoliv, má rostoucí vliv a prestiž. Družstvo je historicky jedním z pilířů sociální ekonomiky, svojí samotnou podstatou - účastí lidí na společném podnikání a jiným vztahem ke svým zaměstnancům, než je tomu u kapitálových obchodních společností (u VDI zdůrazněno sociální funkcí). Ani v budoucnu nechceme být „rezervací“, chceme se vyvíjet, růst. Žádný stát nás neocení, pokud budeme vnímáni jen jako uživatelé nástrojů politiky zaměstnanosti, byť užiteční. Jako součást sociální ekonomiky, jako „dodavatelé rovnováhy“ příliš jednostranně zaměřenému globálnímu světu máme šanci.

Možnosti prezentovat své výrobky a služby na této akci využilo přes všechny výzvy pouze družstvo DRIN Zubří, na konferenci se však prezentovalo svými výsledky v integraci OZP i členské družstvo ERGOTEP Proseč, které vzbudilo značný zájem přítomných. Zúčastnilo se pouze 6 zástupců členských družstev, vesměs z VDI. Všem těmto družstvům patří dík.

Jak naši partneři ze zahraničí, tak i účastníci a hosté vysoko ocenili organizační přípravu a zejména odbornou úroveň, které se podařilo na této akci dosáhnout.

Autor textu: Ing. Karel Rychtář

Více informací, dokumentů, prezentací, fotografií a videí z reportáží ČT 24 je možno vidět na stránkách www.seconference.cz (závěry)